

irma vep

Francija 98 minut

režija Olivier Assayas **scenarij** Olivier Assayas **fotografija** Eric Gautier **montaža** Luc Barnier
scenografija François-Renaud Labarthe **igrajo** Maggie Cheung, Jean-Pierre Leaud, Nathalie Richard, Antoine Basler, Nathalie Bouttefeu, Bulle Ogier, Lou Castel, Alex Descas, Dominique Faysse

Sodeč po Assayasevih besedah, je film nastajal z veliko mero naključij in improvizacij. Prav improvizacije so zaznamovale tudi Feuilladovo serijo **Vampirji** (*Les vampires*, 1916, zadnja od devetih epizod), ki so predmet obdelave oziroma *remake* v Assayasovem filmu.

Assayas (filmski teoretik in režiser) najprej spozna Maggie Cheung, prvo damo hongkonškega filma borilnih veščin, ki ima danes – pri dobrih tridesetih – za seboj približno sedemdeset hongkonških akcionerk. Ni čudno: Assayas je (skupaj s Charlesom Tessonom) sredi odemdesetih izdal knjigo *Hong-Kong Cinema*, v kontekstu *Irme Vep* pa ni zanemarljiva tudi informacija, da je njegova druga knjiga posvečena Bergmanu (*Conversation avec Bergman*).

Drugo naključje: Claire Denis predlaga Assayasu trilogijo, v kateri naj bi sodeloval še Atom Egoyan. Skupni imenovalec omnibusa naj bi bil – hotel in trije portreti tujcev v Parizu. Tretje naključje: Assayas dobi na televiziji ponudbo za sodelovanje v seriji remakov slavnih del iz zgodovine filmov. Na pamet mu pridejo Feuilladovi **Vampirji**. Toda le ideja, preblisk – in nič drugega.

Zaključek: obsesija s projekti, ki ga intrigirajo, a ne ve točno, kaj naj bi z njimi počel. Za začetek jih preloži in postavi na čakanje. Ne za dolgo. Zakaj ne bi bila en dan v Parizu Maggie Cheung, zakaj ne bi ona igrala *Irme Vep* oziroma zamenjala Musidora, zakaj naj ne bi bil to celovečerec, ne pa kratki film? V desetih dneh napiše scenarij. V štirih tednih je film posnet. Z minimalnim budgetom, na super 16 mm filmski trak (ki ga producenta povečata na 35 mm) in s formo, ki jo je zgodovina filma srečala že nešteto krat: film v filmu, film o nastajanju filma.

Če so Feuillettonove **Vampirje** z *Irmo Vep* podnaslovili z "misteriji in avanture", lahko ravno tako podnaslovimo Assayasov film **Irma Vep**. Režiser, ki ga v filmu igra Jean-Pierre Leaud se znajde v kaotični tesnobi pred še neosvetljenim celulojdom. Edino, kar ima, je trdna in neizpodbitna odločitev, da bo v njegovem filmu *Irma* (Musidora) igrala Maggie Cheung. Zakaj? Ker so njeni gibi v borilnoveščinski akcijski *superwoman* drami kompatibilni z baletno mehkobo mačje *Irmine* gibkosti. Maggie, ki v svoji karieri pred kamero še ni stopila na drugačen način, ki torej še ni bila nekaj drugega kot borilna fatalka – kaj šele ona sama – je v Assayasovi **Irmu** profesionalno natančna, poslušna, pametna, stoodstotno natančna izvršavka ukazov, razumna do vloge in

XII razumevajoča do zmedene, egocentrične, sicer družabne a

nepripravljene in evropsko-improvizirajoče ekipe, kjer obstajajo dvomi, skrbi, zapleti, ljubezni, družabljenje, pogovori, stresi in tudi končni zlomi. Režiser, ki ga igra Jean-Pierre Leaud, je namreč v ustvarjalnem kaosu, ki ni daleč od Fellinijevega Gvida (Marcella Mastroianni v **8 1/2**), ko ne ve več, kaj je pravzaprav predmet njegovega filma. Resda snema remake, res analizira kadre Louisa Feuilladeja po *framih*, res je, da ve, kakšen ideološki naboj so proizvajali, toda – ali je danes, po vmesnih osemdesetih letih filmskih gibanj, reproduciranje gibov, kotov, mizanscene in zgodbe edino, kar zmore? Seveda ne. Toda ne zato, ker ima Maggie triko iz trendovskega butika, temveč zato, ker so že narejene stvari nedotakljive in ponovljive. Točka, na kateri nemalokrat zdrzne spomeniško varstvena stroka, ki hoče ohranjati hiše take, kot so nekoč bile – v času drugačnih materialov, ustvarjalnih nabojev in življenjskih kapacitet, kaj šele potreb.

Torej, kako danes oživeti nekdanjega iniciatorja – ne le iniciatorja filmskega žanra, temveč ideologa, ki je uvajal magijo, kriminal, mistiko, drugačne poglede na seksualnost, ideologa, ki je lansiral moderno žensko, strast do avantur, esprit novega časa in s tem postavljaj pod vprašaj meščansko mediokriteto in konvencionalno moralo? Režiser zapusti film. Z dvomi pridela živčni kolaps. Film prevzame neki butelj, ki se najprej spotakne ob Maggie, še prej pa si ogleda material, ki ga je prejšnji razcepljeni režiser, Jean-Pierre Leaud, vendarle posnel. Kaj torej vidi oziroma: kaj vidimo mi, ki smo do takrat spremljali Maggijine mrtve teke, spogledovanje z lezbično kostumografko, stranske rokave igralcev, producentov in snemalnih atmosfer? Vidi – vidimo ekskurz, da ne rečem diskurz o Maggie Cheung, zlepljeno v eksperimentalno improvizacijo gibljive kamere na gibljivem telesu, ki z gracioznostjo drugega sveta in filmsko-rockovsko alkemijo (Sonic Youth) odseva mistiko *Irme Vep*, vampirizma in pritajenega eroticizma. Skratka: filmček, nad katerim se je njegov egocentrično naduti naslednik – režiser, zagotovo cinično zmrnil in se potem najbrž vsega skupaj lotil znova. Najbrž v realističnem, reproduktivnem, opisnem in kostumsko adekvatno prirejenem stanju in najbrž v maniri, ki je zanimala, da je med letom 1915 in 1996 preteklo ogromno kilometrov filmskega traku.

Skratka, film s temo o tem, kaj pomeni posneti že posneto. V žanru filma v filmu. V nostalgiji za nemim in iztekajočim se (Hong-Kong). V potrditvi zvezdniskega primata (*Irma & Maggie*). In v vprašajih za jutri.

Majda Širca

Maggie Cheung